

lünk és mellettünk, alattunk és felettünk és bennünk vannak és hatnak, oly varázskört vonnak, miből annyira nem kedves kilépnünk! S ki meri mondani, hogy e körben lehet valami oly kicsiny, ami figyelmünket hajlandósággal ne vonhatná magához? Ám a kertben, amelyre ablakaidd nyílnak, melyben óráidat munka és pihenés közt töltögeted, örömmel mulaszt minden bökör mellett; örömmel hallod vén kertészedtől: e fát a régi úr ülteté, mikor első fiát legelőbb karjaira vette; amaz ott a nagyanya sírja felett nőtt, könnyek közt plántálva; s kicsinységnek tarthatod-e, ha feléd a haza multja int és szól? Ime, a begyepesedett sánc, hol Zrínyi holt; amott a parányi rom, melyért Szondi éltét áldozá; az oltár, mely alatt Bethlen nyugodt; a mező, hol Báthori és Kinizsi győztenek; és ez is, és az is rend és szám nélkül, mindaddig, míg egyszer a sor Mohácsra is kerülne; s ha már előbb ez vagy amaz emlékezetnél szíved melegedni talált, itt végtére néhány jóltevő könnyes nemzetek nem ragaszkodtak hiába hagyományaikhoz; nem hiába tisztelték a lefolyt századok történetét. Nem költői áradozás ez; hanem fennmaradás, folyvást emelkedés érzelme; s azon egyesülésnek, mely a nemzeti lét elevenítő szelleme, legsúlyosabb, legszebb s legjutalmazóbb középpontja.

De ti mindezekkel nem gondoltok; ti egyenként külön világgá teszitek magatokat; a parányi köreitekben elszigetelve kerengtek. Jön a költő, s énekét a hajdanról elzengi; de ki hallgatja őt? Jön a szónok, s említi őseinket; de beszéde kiáltó szó a pusztában. Mit akartok? azt várjátok-e, hogy a halottak a sírból felszálljanak? hogy rémletes arccal jelenjenek meg álmaidokban? És mit fognátok felelhetni, ha szavaikat felemelnék? mondván: — Nép, mi vagy? hol a bizonyosság, hogy tőlünk származtál? hazát alkotánk, s te reánk nem emlékezel, hidegen taposod győzelmeink mezeit; s a pusztákon, hol ezrenként hullánk el, sírhalmainkra nem vetsz tekintetet. Jaj neked! A meg nem hálált örökségen átok fekszik, melyet csak hosszú megbánás törülhet le.

(Kölcsey Ferenc: Mohács.)

HAJÓK TALÁLKOZÁSA.

Éjjel, ha tengeren
Két gálya egymás mellett elmegyen;
Árbóclámpájuk rögtön felrepül,
Köszöntik egymást ismeretlenül,
Ott künn a tengeren.
Sötéten, hallgatag
Bolyongjuk át a földi utakat;
Van fájó szívünk, könnyező szemünk,
És egymás mellett mégis elmegyünk
Sötéten, hallgatag...

(Endrődi Sándor.)